

VESTUL ROMÂNIEI

Ziar românesc independent din Oradea-Mare.

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA :
Strada Francisc Deák No. 2.
Telefon 10-02.
Manuscrisele nu se înapoiază.

Director-Fondator : ȘTEFAN MĂRCUȘ

ABONAMENTE:
Apare de trei ori pe săptămână.
Pe o lună 25 Lei
Pe un an 260 Lei
In America 3 dolari

RĂVAȘ

Ziarul „Brassól Lapok” publică un reportaj asupra instalării d-lui Dr. Nicolae Popovici de prefect al orașului Oradea-Mare. Corespondența este datată din Oradea-Mare, deci acela cine o scrie poate să fie numai un membru al condeului minoritar. Ziarele locale din ocaziunea instalării, cunoscând pe noul Prefect au scris, aceea ce a trebuit să scrie. Reportajul dat la Brașov este scris cu veninul patologic cunoscut, și bazat pe neadevăruri. Tot același ziar a mai publicat din Oradea-Mare, și alte minciuni. Fapt este că delegațiile au fost invitate de Primarul orașului și cine a venit a fost acolo, cine nu a venit a rămas acasă. Dar aceia cari s-au prezentat nu au fost duși cu forța, și nici nu au venit întru buferul care s'a servit. Chiar frații reporterului nu au observat nici aceea ce împune bunăcreșterea, și au plecat în cur-ul prezentării delegațiilor până ce nu a răspuns d-l Prefect.

Să nu a fost goală ci arhiepiscopul, chiar de acel minoritar cari nu au primit în viața specială. Doctorului Popoviciu, i-au promis tot concursul toate partidele politice locale în munca de purificare care și-a înscris-o în programul său.

Ce reprezintă o ziaristică care se bazează pe acest sistem de manopere șubrede, și prin ce se motivează existența ei? Ce reprezintă reporteri cari trăesc din minciuni, și nu se rușinează a cere drepturi egale?!

Nu Domnilor! Mentalitatea d-lui V. s'ă tinde spre „Țara pășăună” iar noi ne gândim la clădirea „noului fundament”.

Lenin a murit, chiar în momentul că d Rusia sovietică căuta o înțelegere pacnică cu țările învecinate. Marele comisar și-a alcătuit un program, care din 1917 încoaci, mai de multe ori a fost silit să-l supună unor modificări principiare. A întors lui rusească peste cap, și dacă elementul național a ajuns abia acum la o nouă viață, — în seamă că nici Rusia nu rămâne ferită de ideile noi.

Rusia nouă, luptă cu credința Rusiei vechi.

Publicul și rostul școlii

O chestiune mare s'a pus din nou în discuție cu prilejul învățământului. E vorba ce pentru directiva generală ce trebuie să se dea instrucțiunii să se aleagă între cea real-practiciștă și aceea a clasicismului. La noi marele public stă cu totul departe de discuție și deciziunile depind numai de cei câțiva conducători ai zilei.

Aiurea, în Franța de pildă, problema a pătruns de mult în public pentru că publicul își dă seama ce rol are educația pentru viața generațiilor viitoare.

Noi n'am eșit încă din faza în care școala e privită numai ca un rău necesar și anume ca mijlocul pentru a dobândi o diplomă.

Certificatul ori diploma e considerată la noi de părinți și de copii ca steauă vestitoare de situații, de cariere și de drepturi.

Fondul cultural, cunoștințele ori mai ales, gradul de desvoltare al facultăților sufletești și disciplinarea minții, sunt de sigur bunuri pe cari numai printr'o educație sistematică și prin instrucțiune metodică le poate obține un tânăr, ele constituiesc adevărata valoare a individului...

Și gradul de civilizație al unui neam se socotește după numărul adevăratelor personalități de înaltă valoare, mai mult chiar, sănătatea sufletească, buna funcționare a organismului social depinde în primul rând de numărul conștiințelor sănatoase orientate...

Dar când părinții și copiii urmăresc „diplomele” în vederea „situațiilor” și lasă pe planul din urmă — ori, chiar ignorază, nevoia de adevărată pregătire sufletească, atunci se produce acel fenomen patologic, când diploma devine un fel de monedă.

Moneda e un simbol și o creațiune convențională. Ea reprezintă un anumit echivalent de muncă depusă un fel de dovadă că ai muncit și care îți dă dreptul la obținerea unui „fotol”.

E drept că omul — destul de animal — caută ca toate animalele, un maximum de folos cu minimum de efort. Deci va căuta adese să obțină dovada muncii sale printr'o căt mai radusă cheltuială de forțe.

Jucătorul la bursă, la cărți ori la loterie, speculatorul plus-valutelor prezintă comori întregi de astfel de „certificate de muncă” — banii, obținuți cu un minimum de efort. Deasemenea mijloace comode pentru obținerea pe nedrept a acestui certificat de muncă, sunt: ex-crocheria, furtul, falsificarea de bancnote și cerșetoria.

La rândul său „diploma” reprezintă un anumit grad de transformare sufletească (dobândită prin studiu, prin orientările unui magistru, prin eforturi de atenție și prin exerciții). De când însă diploma se bucură de credit, ea a ajuns să confere drepturi, deci — foloase — și de atunci ea circulă — mai mult ori mai puțin ca un mijloc de cumpărare de drepturi sociale, în mod firesc deci, încep să apară și toate încercările de cufare a osteneților:

apare „copiatul” și „sufletul” în școală — pentru dobândirea notei (din notă se alcătuiește diploma).

Acestea sunt mici ex-crocherii și furturi mai „modeste” pe cari le fac școlarii, ca hoși mai modești.

Apare substituția de persoane — falsificarea notelor prin cataloage, ori falsificarea diplomelor, delict de diverse gravități comise de cei interesați direct — dar apare și cerșetoria — intervenția, recurgerea la protecții sau milogeala.

Cât rău aduce părinții însăși în caracterul copiilor practicând și admitând aceste procedee — n'ar fi greu de înțeles dacă ar cugeta puțin...

Tot din acest mod de a privi diploma și nota ca scop principal, și din neglijarea câștigului sufletească — a apărut în zilele noastre o adevărată manie sau toie bolnăvicioasă: tearta de corigență ori de repetare a claselor.

Din pricina emulației prin note și a premiilor de încurajare ce s'a dată atâtă vreme elevilor mai apși — a ajuns lumea în genere să considere ca motiv de rușine și deonoare — faptul că un copil poate să nu aibă aptitudini suficiente... Sunt cazuri când, prin executarea ambliției, elevul poate fi îmboldit la muncă — dar în cazul când el e înapt și îmboldești la ex-crocherii ca să evite... dezonora... Am văzut părinți cari fac presiuni până și pentru premii. Aci cerșetoria se apropie de o boală socială pe care nu vom s'o numim și care e ades pricinuită din iubirea de lux și, deci, din vanitate.

În loc să caute cauzele întâptitudinii unui copil — pentru un studiu sau mai multe — în loc să se ocupe

Tratativele româno-maghiare

La ministerul de finanțe din București s'au început din nou tratativele delegațiilor româno-maghiare. În ședința preliminară din 22 i. c. s'a proiectat programul de muncă a comisiei economice, juridice și diplomatice. Aceste trei comisii își vor continua lucrările fiecare deosebit. De data aceasta în delegația maghiară va lua parte mai mulți experți, ca i până acum au lipsit. Șeful delegației maghiare baronul Wodianer a declarat că, Ungaria vrea o urgentă rezolvire a tuturor chestiunilor litigioase. La tratative se va discuta aranjarea numerioaselor chestiuni economice și financiare, a circulației de persoane și tranzit de mărfuri pe calea ferată, se va ocupa cu chestiuni vamale, comerciale și industriale, cu probleme juridice, și în primul rând cu chestiunile dreptului de proprietate precum și cu aranjarea arhivelor din Ardeal. După cum anunță „Universul”, cu prilejul acesta delegația maghiară va propune mai multe soluții practice în scopul facilitării tratativelor.

mai de aproape ori să schimbe modul la instrucțiune ori directiv a copilului — părinții urmând ca scop diploma și nu educația, își pun obrazul, influența și prietenii în joc ca să „ajute” pe copii.

Intrebarea cea mare e dacă cu adevărat îi ajută...

În defitiv ce pierde un copil corigent sau repetent?

În cazul când e ajutat și trece, pierde într'adevăr ocazia de a se fortifica în anumite studii în care nu excelează.

Sufletește, moralmente — n'ar pierde nimic dacă noi părinții, nu i-am prezentat repetarea cu o deonoare De ce deonoare? Pentru că n'are puțința de a „trece” mai departe pe nepregătite?

De aci urmează iarăși anomalia sinuciderilor de copii din cauze de repetenție — dar și un adevărat mijloc de degradare a caracterelor: cei neapși la studii se obișnuiesc, dela o vreme, cu „dezonora” a-teasta dveln cinici și insensibili... și ce fel de cetățeni vor da țării lor?...

Iată, în câteva trăsuri numai, rezultatul unei anumite mentalități: ne-am învățat să vedem în școală o formalitate, ne întrebăm cât va câștiga copilul, pe lună — și nu ne gândim la valoarea lui adevărată. Aci ne-au adus vremurile... dar aci ne-a adus și propaganda funestă a practicismului și materialismului în care a fost crescută generația noastră...

Ne plângem pe toate cărările de cădere morală actuală, de lipsa de idealism... dar nu ar fi bine oare să mai curățim atmosfera pentru copiii noștri?

Îi vom crește și pe ei în același spirit de tarabă, și setea câștigului și a speculei? În tot cazul trebuie să mai stăm de vorbă.

Eugeniu Speranția

Societatea vânătorilor „Vulturul”

Miercuri seara, la orele 6, și-a ținut prima adunare generală ordinară în sala mică dela Primărie. A participat ei ta societății vânătorilor: d-nii preș. Nae Greceanu, Dr. Șovrea, col. Denghel, deputat Negulescu, primnotar Dr. Voștinar, cons. financiar Benedek, Dr. Riemer, Morar Ghiță, Dr. Teofil Morar, dir. la pref. de pol. Bunescu, pretor Surla, Șt. Mărcuș, cons. Förster, Korda Bandi, etc. S'a discutat terenurile cari se vor lua în arendă dela Stat.

S'a ales ca președinte de onoare A. S. Regală Prințipele Carol. O comisie specială în frunte cu d. colonel Negulescu i se va prezenta de a-i cere tot sprijinul.

S'a ales membri de onoare d-nii dir. Grădișteanu Rachita, general Manu, general de corp de armată Olteanu, general Hanzu, comd. Div. 17, Dr. N. Popovici, prefectul jud.

S'a hotărât ca societatea să aranjeze în iarna aceasta un bal de elită pentru oaspeții invitați. În fruntea comitetului aranjator se află deputat Negulescu cu d-nii Dr. T. Morariu, Dr. Voștinar, Benedek.

S'a fixat prima vânătoare mare pe ziua de 27 Ianuarie la Salonta-Mare.

Situația funcționarilor orășenești în baza Statutului funcționarilor

Statutul funcționarilor deșăbătut în Parlament și în Senat și sancționat de M. S. Regele a intrat în vigoare cu începere de la 1 Ianuarie 1924 și este valabil pentru toți funcționarii publici de stat, județ și comună.

Statutul funcționarilor, care conține raporturile de serviciu ale tuturor funcționarilor publici, prescrie modificările esențiale în privința raporturilor de serviciu ale funcționarilor orășenești care sunt în punctele mai importante următoarele:

În privința numirii, mutării, cercetării disciplinare a funcționarilor orășenești, au fost în vigoare legile ungare care sunt valabile încă în Transilvania și Statutul de organizare a orașului Oradea-Mare. Conform dispozițiilor legilor mai vechi și anume conform legii XXI, din anul 1886 și a Statutului de organizare la oraș au existat funcționari de două categorii: funcționari aleși și numiți. Alegerea funcționarilor a aparținut în sfera Adunărilor generale și conform legii s'au ales funcționari mai importanți: primarul, primnotarul, consilierii, subnotarii, primjurisconsultul, președintele Sediului orfanale, concepțiști etc. — Numirile au fost făcute în parte de către Prefect și anume: postul de șef-contabil, șef-inginer, contabil, inginer, contabil, ingineri, șef-medic, practicant administrativ etc. În parte de către Primar și anume: postul de Bibliotecar, funcționarii la Oficiul de consum, copisti diurniști etc. conform Statutului de organizare.

Conform dispozițiilor „Statutului funcționarilor” toți funcționarii vor fi angajați prin numiri și numirile se fac în parte de Minister până la gradul de sub-director exclusiv, sau funcțiuni echivalente, sau autoritățile locale, iar în funcțiunile superioare numirile se fac prin înalt Decret Regal.

În baza celor de mai sus, toți funcționarii orășenești vor fi supuși sub numire, întrucât reforma administrativă nu va modifica dispozițiile Statutului funcționarilor în așa fel că unii funcționari își vor câștiga posturile lor la comune și orașe prin alegere.

În urma introducerii sistemului de numire la orașe — durere — ar fi urmat și transmutarea funcționarilor în baza acestui principiu căci autoritatea de numire are drept și la transmutarea funcționarilor.

Statutul funcționarilor dispune în sensul acesta în așa fel, că funcționarii pot fi mutați după cerere cu încuviințarea șefilor, mai departe în interesul serviciului dacă mutările sunt făcute în interes de serviciu, în funcțiuni echivalente și cu avizul Comisiei pentru propuneri de numiri și înaintări.

În sensul legii noi, numirile sunt revizuite după rezultatul concursului de o comisie compusă din 3 membri și anume: de exemplu în Oradea-Mare din secretarul Primăriei, (probabil actual prim-notar), din un șef de serviciu (probabil un consilier) și un membru al Consiliului comunal care va fi președintele Comisiunii.

În ce privește destituirea funcționarilor se poate face, conform Statutului funcționarilor, numai pe calea disciplinară. — Înainte de 1 Ianuarie 1924 conform legii XXIII din anul 1886, autoritatea disciplinară a fost, în orașul nostru, primarul și Comisia disciplinară a Comitetului administrativ, în așa fel că în chestiile mai mici, de exemplu muștrarea și amenzi mici, de exemplu pecuniare mici, a decis d-l Primar; în chestiile mai grave cu amenzi cu sume mai mari și destituirea a fost competentă a aduce hotărâri Comisiunea disciplinară.

Conform Statutului funcționarilor, în privința chestiilor disciplinare, va hotărâ o comisie compusă, în orașele capitale de județ, de exemplu în Oradea-Mare, președintele Tribunalului, unul dintre șefii de serviciu din întreg județul și unul din șefii de serviciu din oraș. În ședințele comisiunilor va prezida președintele Tribunalului.

În privința procedurii disciplinare, până azi, primarul sau delegatul său, a fost încredințat cu facerea anchetei și după aceasta în baza opiniei obligatorii a primjurisconsultului aducea decizie sau primarul sau Comisia disciplinară. Conform Statutului funcționarilor Ministrul sau șeful autoritar, ordonează o cercetare prealabilă printr'un funcționar de grad mai mare decât funcționarul în cauză, care funcționar, încredințat cu ancheta, ascultă pe funcționarul învinuit precum și martorii în cauză și apoi va depune serviciului respectiv un raport scris care va cuprinde atât mesul cercetărilor cât și concluziunile asupra acuzațiunii. Dacă Ministerul sau șeful de autoritate va aprecia că cercetarea a dovedit vinovăția funcționarului, îl va trimite înaintea Comisiunii de disciplină și însărcinează un funcționar care să susțină acuzarea înaintea Comisiunii disciplinare. Comisiunea disciplinară procedează conform legii și regulamentelor. Deciziunile Comisiunii sunt definitive și executabile.

Legea nouă prescrie mai multe categorii a pedepselor decât legea ungară Ea a cunoscut numai 4 feluri de pedepse și anume: muștrare, amenzi mici pecuniare, amenzi mari pecuniare și destituirea. Conform Statutului funcționarilor pedepsele disciplinare sunt: muștrarea verbală sau scrisă, muștrarea cu pierderea salariului pe 15 zile, ștergerea de pe tabloul de înaintare, mutarea pe cale disciplinară, excluderea din serviciu pe 6 luni cu pierderea salariului, punerea în disponibilitate și destituirea. O dispozițiune foarte interesantă a legii este că Comisia disciplinară decide ca for 1 și ultim deși conform legilor mai vechi, contra sentinței Comisiunii disciplinare s'a putut înainta apel la Ministerul de Interne.

Dr. Ștefan Soos
primsubnotar orășeneșc.

Leul a cotat la Paris pe ziua de 12 Ian., 9.79 iar la Zürich 290.

M. S. Regele pentru frontiera Banatului

M. S. Regele Ferdinand a primit ieri în audiență pe profesorul universitar Constantin Nedelcu, fost prefect și membru al comisiei pentru rectificarea frontierei bănățene. M. S. Regele a ascultat cu interes expunerile profesorului Nedelcu, care a arătat, cu o bogată colecție de date statistice, problema rectificării frontierei bănățene. Regele s'a interesat de termenul predării localităților și și-a exprimat impresiile câștigate în decursul ultimei sale vizite în Banat.

Ne este cunoscut faptul că, pe când în Parlament s'a deșăbătut procesul verbal care s'a încheiat pentru determinarea frontierei româno-jugoslavice, o delegație bănățeană s'a anunțat în frunte cu d. profesor Nedelcu în audiență, care a fost amânată.

Rezistența evreilor la liceul evreesc

Din București primim știrea că ministrul de instrucție Angelescu a primit un denunț din Oradea-Mare, în care se spune că liceul evreesc de aci nu respectă legile școlare și până astăzi n'a introdus instrucția limbii române. Ministrul a delegat pentru facerea anchetei pe d. director general al învățământului Alexandru Pteancu. Ministrul a fost încunoștințat și despre faptul, că acest institut a avut până acum o atitudine antinațională. În caz că acuzele vor fi verificate, liceul va fi închis.

SCRISORI DIN MARAMUREȘ

Cercul de studii al învățătorilor din plasa de jos a Vișului a ținut sub conducerea harnicului învățător Grigore Tiplea în comuna Leordina o ședință publică, s'a analizat cartea „Educația voinței” de Payot. Nu se poate o temă mai fericită pentru pluriile noastre demoralizate și scăzute în credință.

„Banca Marmatei” a lui Paszternák din Sighet a dat faliment cu 8 milioane pasive față de 4 milioane active dubioase. La pierdere de 70 procente se împărțesc și fondurile județului și ale orașului, cauza: speculația nenorocită cu mărcile. E de mirat ușurința unora, cari sprijinesc „grîndungurile evreiești” când aveau 2 bănci românești solide. Și se plîng, când oameni de autoritatea părintelui Simeon Balea — le impută complicitatea cu tot ce-i străin și subred. Ca curator al masei e numit avocatul Chindriș.

Pentru a înțelege fraudele expropriatorilor trebuie să privim statistica proprietății din Sarasău, keneziatul neobag. Voi reproduce dintr'un memoriu înaintat comitetului Agrar câteva date. Moștile cruțate au o suprafață de 2969 jug. cad., din hotarul de 4651 jug. cad. După culturi marelui proprietar aparține din arător 47 procente, din grâurile 96 procente, din fână 65 procente, din pășune 86 procente și din păduri 68 procente. Din necultivabil posed 37 procente. Restul posed 1200 suflete români. Astfel pe 100 suflete locuitori se vin 20 vite socotind și oile. Boerul mai posed în alte comune de trei ori suprafețele din Sarasău. Spre expropriere au imbiat pe colturile terenurile inundabile și râpale. S'au scos din arânda forțată până și puținul cât l'a luat consilierul Papuc. Exemplul a fost — edificator.

Doă școli sporesc institutele culturale din județ: școala inferioară de

Știri mărunte

— După ziarul „Neue Freie Presse” cancelarului Austriei, Seipel, însoțit de ministrul de externe Gienberg vor sosi în București la începutul lui Februarie.

— D. Pasici se va întorci la 22 și 23 Ianuarie cu d. Mussolini. Cu această ocazie se va semna tratatul italo-jugoslav și protocolul care confirmă acordul în ce privește Fiume.

— Tratatulvele politice între România și Rusia cari trebuia să se încheie în a doua jumătate a lunii Ianuarie în Salzburg și avea loc la Varșovia la începutul lui Februarie. Până atunci guvernul român va păstra vechiul punct de vedere de a nu admite nici o agenură sovietică la noi.

— Comunele românești din Banatul sârbesc retrocedate au început să treacă în stăpânirea României. Populația aclamă cu entuziasm ca pe adevărați salvatori pe membrii comisiei românești.

— Un incendiu a distrus în ziua de 2 Tribunalul din Caliacra. Nu s'a putut salva decât arhiva actelor de improprietăți.

— Perceptorul Nagy (don din Șumleu a dispărut. El a delapidat aproape 170.000 lei, parte falsificând acte publice parte luat în formă de mită dela ne gustori.

— Trenul de marfă No. 1127 plecând din Pitești s'a rupt în trei părți în gară în gară mașina cu câteva vagoane și observat ruptura. Intorcându-se mașina ca să ia valoanele rămase pe linie, din cauza întinericului s'a provocat o ciocnire. Cinci vagoane au de aiat iar două s'au sfărâmat.

— În Iași s'au descoperit alte bancnote de câte 500 lei false. Se pare că aceste bancnote sunt de proveniența din Ardeal, de la Arad, Timișoara sau Oradea Mare.

— Delegația maghiară a plecat din Budapesta venind spre București pentru urma tratativele româno-maghiare între rupte de sărbătorile catolice.

— În Ardeal s'au expropriat până la 1 Decembrie 1399.042 jugăre.

— Luni 28 Ianuarie se va face înverțarea lăsamântului contelui Széchenyi în acest scop au fost numiți delegați d. minister d-nii Petru Ionescu ca comisar ministerial, Dr. N. Popovici, prefect județului și Dr. Ioan Suciu, ca reprezentanți ai statului.

pomărit din Băicoșul-Mare sub conducerea d-lui director Zucker, care a fost încadrată în noul exercițiu pe anul 1924, și va funcționa dela toamnă și școala de păzitori de vână creată în Sighet, prin stăruința d-lui dr. G. Nedici. S'a început activitatea cu 11 elevi interni. Mai sunt disponibili 18 burse. Cursul ține 3 ani și d. drept la termen redus la miliție Bursele sunt integrale. Director e d-l. Kovacs. Ne bucură noile școli și nu pricepem cum de ajung în frunte lor numai minoritari? Cel puțin n. ștul să fie corp didactic român, că altcum devenim caraghioși în țara proprie.

Corpul Contabililor Autorizați și Experți Contabili secția Bihor

CONVOCARE

la II-a adunare generală ordinară

Membrii secțiunii județului Bihor a Corpului Contabililor Autorizați și Experți Contabili sunt convocați prin această, în baza art. XI d. Lege și art. 33 din Regulament, la adunarea generală ordinară, care va ține la 27 Ianuarie 1924 ora 1 a. m. în sala de ședință a Camerei de comerț și industrie din Oradea Mare, cu următoarea ordine de zi:

1. D. schiderea adunării generale.
2. Raportul Consiliului de administrație și cenzori.
3. Stăbilirea bilanțului, contul de venit și cheltuieli.
4. Alegere pe 3 ani a consiliului de administrație și a comitetului cenzori.
5. Stăbilirea bugetului pe anul 1924.
6. Eventuale propuneri.

Dacă la această adunare generală nu s'ar întruni cel puțin jumătate din numărul membrilor, adunarea generală se va ține la 3 Februarie 1924, la aceeași oră și în același local, cu același ordine de zi, și căți membrii ar fi prezenți.

(ss) Șt. Ciuntu (ss) V. Pop
președinte. secretar.

IN INTERESUL PROPRIU COMANDAȚI-VA GHETE LA MAGAZINUL DE ÎNCĂLȚĂMINTE FRAȚII GONDA

Oradea-Mare, Bulev. Regele Ferdinand No. 5

Aici se găsesc în permanentă pentru BĂRBAȚI, DAME și COPII tot felul de încălțăminte de STRADĂ și de SEARĂ precum și GHETE solide și ȘOȘONI și GALOȘI pentru ZĂPADĂ și NOROI și PANTOFI DE CASĂ etc.

Dela această firmă se poate comanda și obține încălțăminte solidă și de prima calitate cu prețuri convenabile.

Serbarea dela Bratca

Duminecă 20 Ianuarie a avut loc la Bratca o dublă serbare dată de tinerii învățători și normaliști sub patronajul d-lui George Bota. După serviciul religios țărani s'au adunat în sala școlii din sat unde se construise o scenă și s'a dat pentru ei un program bine întocmit. D. George Bota le-a ținut o conferință pe înțelesul lor, arătându-le drepturile Românilor aici și indicând în linii generale ce avem de făcut pentru consolidarea noastră. Credința sîrmoșească aceea care ne-a dat țaria în trecut, va trebui întărită azi mai mult, căci avem nevoie de suflet tot mai tare. Apoi școala românească trebuie să cheme cât mai mulți copii, ca să vadă că limba, că trecutul, că poezia, că tot ceea ce este românesc este demn și ne mândrim și să stăm alături cu cele mai alese neamuri. Țăranii au dat dovadă și aici că sunt dornici de lumină românească. Au urmat apoi cântece, dansuri, monoloage și diferite producțiuni cari au produs o plăcută impresie asupra țăranilor.

Seara a avut loc a doua seza-toare urmată de bal. D. Bota a ținut o conferință în fața unui public de intelectuali compus din români, unguri, evrei. Conferențiarul a ținut să demonstreze publicului intențiile noastre curate și frumoase, demonstrând că nu mai poate fi vorba de revanșă și ură, căci războiul acesta a fost războiul dreptății. Școala românească nu seamănă ură, ci un naționalism demn și luminat. Cei ce vor căuta să ne cunoască mai bine vor vedea că au alături un neam tânăr, cu viață, dar și capabil de cele mai nobile sentimente.

Conferința d-lui Bota a avut darul, prin tonul demn și convingător în același timp să arate și reinilor că drumul cel mai nimerit este o sinceră împăcare cu dreptatea care s'a făcut. Au urmat reprezentații teatrale, coruri, recitari.

Frumos a recitat d-șoara Sabina Groza din Coșbuc, îmbrăcată în incântător costum românesc. A citit apoi cu multă căldură poetul George A. Petre din poeziile sale.

Odată cu aceasta d. Bota, președintele secției de propagandă a „Celor Trei Crișuri” a inaugurat în Bratca, o bibliotecă populară „Cele Trei Crișuri” asigurând pe d. învățător Groza că ea va fi alimentată mai departe cu reviste și cărți.

Serbarea a urmat apoi până la ziua cu mare insuficiență. Venitul este destinat tot pentru bibliotecă.

S'a mulțumit cu această ocazie și d-lui colonel Aricescu, comandantul reg 85 care cu o românească inimă a dat muzica pentru petrecere.

Părtaș.

AVIZ

Se află în depozit la **Librăria Românească din Oradea-Mare (Parcul Traian 6)**, tablouri originale și reproduceri artistice semnate în original de cei mai celebri artiști cu prețul dela 30—1500 Lei. Se primesc toate manualele introduse la liceele, școlile normale — secundare, primare, școli speciale de comerț, școli de artă și meserii precum tot angajamentul de Papetărie și editura cea mai nouă din toate cărțile literare.

Ne-au sosit **icoane sflinte imprimăria ministerul Cultelor pe lemn și pe carton cu prețuri foarte reduse de: 12, 18 și 30 lei bucata.**

Către Onor. public creștin!

In anul trecut am anunțat onor public creștinesc atât prin ziarul locale cât și prin revistele bisericești că am preluat dela socrul meu **CAROL GERMAN** întreprinderea de **Înmormântări, care există sub numirea**

„Pietatea”

de 47 ani Am reorganizat Institutul, am reinstit aranjamentul potrivit cerințelor de acum, și am servit onor. clienți cu cea mai mare punctualitate și pe lângă prețuri convenabile am aranjat înmormântări pompoase și mai modeste

Totuși nu am primit din partea Onor. public sprijinul care l-ași fi așteptat după investările făcute și după silința care mi-o dau. Mai bine au plătit unii sume mari altora, decât să fi plătit la mine sume mai modeste, țari le-ar fi putut economisi.

O întreprindere atât de mare se poate susține numai dacă onor. public creștinesc ne va da sprijinul de câteori ocazia o va cere, și se va interesa mai curând la noi, că ce costă o înmormântare.

Sunt în speranța că prin acestea voi primi ascultare în cercurile Onor. public creștinesc, și voi fi sprijinit ca orădan creștin născut, asigurând astfel subzistența întreprinderii mele.

Rugând sprijinul Onor public rămân cu distincă stimă:

Ioan Tarsoly

proprietarul Institutului funebral „PIETATEA” în pasajul „Vulturul Negru”, secția specială lângă magazia de mărfuri de fier, vis-a-vis de prăvălia lui Szenski.

Au sosit pești proaspeți de Dunăre

la firma **VADÁSZ și LONDON**

prăvălie de coloniale și delicatese

Oradea-Mare, Str. Regele Ferdinand

AVIZ

Toți depozitarii de ziare cari doresc să desfacă și ziarul nostru, să se adreseze direct Administrației ziarului la Oradea-Mare, Str. Fr. Deák No. 2.

Băncile noi românești din Ardeal

Abia s'au liniștit valurile răscolite în jurul iregularităților constatate la Banca Marmorosch & Comp. din Oradea-Mare, în urma cărora s'au făcut schimbări și în conducerea filialei, abia am mai uitat cum se speculează banul cules de pe spinarea comerțului făcut fără mult scrupul, și mai nou cetim despre unele fenomene puțin îmbucurătoare, care s'au constatat la alte filiale noi din Ardeal, și se șoptește că și la Banca Generală a Țării Românești din Oradea-Mare se jucează până seara târziu la clarificarea unor operații cari interesează conducerea mai deaproape.

Nu știm ce să gândim? Pofta diavolească a banului oare nu-și are granițele ei. Filialele băncilor românești din aceste ținuturi au o menire specifică. Ele nu se pot îngrădi numai între pereții și zăvoarele caselor pline de bani, ele nu pot opera numai pentru câștigul arătat în bilanș, ele trebuie să-și cunoască datoria și față de cultura și viața socială din aceste ținuturi. Am amintit mai de multe ori, că noi ne vom bucura

când din câștigul realizat va beneficia viața economică națională și culturală a elementului românesc.

Vedem că se fac operații rentabile cari nu din vina conducătorilor ajung în publicitate dar am vrea să le putem proba Domnilor Directori rostul activității prin o muncă pozitivă desinteresată depusă cu jertfa tezaurului de care ei personal se leagă.

Viața noastră economică suferă din cauza — lipsei de mijloace, de boalele „diluviale” ale dezvoltării naționale. Domnii bancheri sunt chemați să contribuie în mod efectiv la aceea ce ar fi de dorit. Ei sunt funcționarii cei mai bine plătiți dar sunt și răspunzători pentru desinteresul ce ni-l poartă.

Cunoaștem întreprindere curat românească care timp de 3-4 ani din partea lor aproape nici un sprijin nu a avut.

Mai multă generozitate, și multă conștiință în faptele prin cari ne manifestăm!

INFORMAȚIUNI

P. S. S. Ep. Tr. V. Frențiu a plecat la Valea-lui Mihailu unde va lua parte ca nănaș la botezul voinicului d-l primpretor dr. Faust Salăgian.

Primăria orașului Oradea-Mare publică, că venitul net a seratei filantropice aranjată de către Reuniunea femeilor lutherane în ziua de 25 Noiembrie 1923 a fost 9.856 Lei.

In urma dispozițiilor Ministerul de Finanțe prin care s'a șters Consilieratul cultural și al ocrotirilor sociale din bugetul orașului, primarul a dispus încetarea retribuțiilor pe ziua de 1 Februarie a. c. Actele acestor consiliere vor fi predate d-lui primnotar Vostinar, consilierii respectivi nu mai iau parte la debaterile Consilierul orașenesc.

Căsătorie. D-l Victor German medic și d-șoara Valeria Panea, și'au celebrat ceremonia religioasă Duminecă d. m. la ora 4 în biserica seminarului.

Comercializarea întreprinderilor de stat. În legătură cu comercializarea întreprinderilor de stat ziarul „Argus” anunță că, în cel mai scurt timp se va constitui consiliul de directori al C. F. R., care va elabora proiectul de lege referitor la autonomizarea căilor ferate. Funcțiunea consiliului directorilor va avea caracter provizor. Membrii acestuia vor fi: foștii directori la C. F. R., delegații ministerului de industrie și comerț.

Logodnă. D-l Cornel N. Pop Oradea-Mare și D-ra Veturia Tocaciu Hațeg logodiți. Felicitările noastre.

Șelii bisericei romano-catolice la d. ministru Angelescu. Ministerul instrucției publice d. Angelescu a primit în audiență pe reprezentanții bisericei romano-catolice, cu cari a tratat în chestia reformei învățământului în școlile secundare. Miercuri ministrul va primi pe delegații bisericeii protestante. La convorbiri va lua parte și secretarul de stat dela interne d. Tătărescu.

Deces. În ziua de 16 c. la ora 10 a. m. după o scurtă suferință, a încetat din viață preotul **Traian Moga**, parohul Sfintei Biserici ortodoxe române din comuna Petid. Înhumarea a avut loc în ziua de 18 Ianuarie la orele 2, în cimitirul parohial din Petid. Condoleanțele noastre familiei și rudelor îndurerate.

„Viitorul” și presa maghiară. Ziarul „Viitorul” atacă vehement presa maghiară din Ardeal pentru atitudinea ei provocatoare, cu deosebire prin faptul că orașele și străzile le scriu ca în era maghiară. Prin aceasta presa maghiară desconsideră suveranitatea națională și totodată vrea să facă străinilor impresia că Ardealul nu e românesc, ci maghiar.

Tratativele în chestia liniilor ferate Arad—Cenad. La ministerul comunicațiilor, ieri, au avut loc tratative în chestia căii ferate Arad—Cenad. Tratativele s'au sfârșit prin acordul la care au ajuns delegații statului și ai societății anonime.

Teatrul maghiar. De câte-va zile a venit la prefectura județului răspunsul la intervenția prefectului în chestia artiștilor maghiari streini. Se știe că teatrul a fost concesionat actualului director, de ministerul cultelor, cu condiția ca să joace numai cu artiști din România. Ori dl Parlaghi nu s'a conformat acestei condițiuni și și-a angajat din Budapesta 10—12 artiști pe cari i-a și adus. În comisia teatrală, în diferite ședințe, s'a discutat aceasta și s'a cerut finețea exactă de litera concesiunii. Prin diferite mijloace însă, directorul teatrului, a reușit — amenințând că nu va putea să joace — să înduplece unele autorități ca să tolereze pe streinii aduși, și să intervie la minister pentru a se pune la punct cea ce era destul de precis. Răspunsul ministerului — după cum ere și natural — este un categoric, nu. Teatrele maghiare din România nu pot întrebuițe de cât elemente din Românie.

Ne întrebăm acuma, de ce autoritățile nu execută ordinele superioare?

Concert. În luna Februarie corul episcopiei gr. cat. sub conducerea profesorului Vomácska va da un concert. Data se va anunța la timp.

Disparația unui dir jablo. Rador anunța din New-York că dirijabilul aerian „Ashenasdoach” rupându-i-se frânele bătute de furtună, a dispărut înspre Canada cu 30 oameni ce-l avea pe bord.

Averescu-Ludendorff. „Îndrepțarea” scrie că întâlnirea generalului Averescu cu Ludendorff în anul trecut la Augsburg se datorește unei simple întâmplări, fără nici un caracter politic. Contrar acestuia ziarul „Lupta” accentuează nuanța politică a acestei întâlniri.

Delagația corporației Industrială Prefect

Joi dimineața s'a prezentat la chemarea d. prefect Dr. Popovici la prefectura orașului o delegație de 15 membrii din corporația industrială din Oradea-Mare în frunte cu d. Devald, secretarul corporației.

D. Devald asigură că corporația cu întreaga ei stăruință va munci pentruca în viitor să se aplice funcționarii români. Aduc la cunoștință că doresc să aleagă 2 președinți, un român și un maghiar, și după posibilitate să se aleagă jumătate din comitet dintre români.

D. Inginer Megyeri, predă lista care se va propune la alegere, ca să o cunoască și d. prefect.

Dr. D. Prefect Popovici: „Arată însemnătatea industriei în stat și roagă pe meseriași ca să contribuie la armonia socială, la buna înțelegere în corporație, pentru că numai astfel va putea progresa. Industria trebuie să fie în folosul statului, lipsită de orice agresiune și tendințe.

Dorește ca la alegerile nouă comitetul și biroul să fie ales în acest sens, pentruca să fie asigurat progresul dorit.

Este într'adevăr timpul suprem ca să se convingă compatrioții noștri că în România-Mare, își are drepturile sale elementul românesc. Vom arunca o privire și spre Camera de Comerț și Industrie, și înspre Hală Comercială și vom scruta într'un număr viitor ce-i și pe acolo? Un renegat ori aiut de pe la a-celela instituuți-uni nu poate reprezenta elementul românesc în mod eficace.

Dl. Director Barbu are o datorie grea de împlinit.

Moartea lui Lenin

Agerțiile tel-grafice aduc amănuntele morții lui Lenin, de-atâta ori colportată până acum, dar care de data aceasta e fapt cert.

Intre marile figuri ale omenirii, fără îndoială, cea a lui Lenin este una dintre cele mai strălucite. Căci acest simplu om prin energia voinței și a științei lui a fost în stare să schimbe și să înlocuiască o lume a ideilor și a faptelor trecute cu una alta, care după concepția lui ar fi mai bună. Lumea desigur nu-l va judeca astăzi la moartea lui, după perfecțiunea sistemului său de viață socială ce l-a întronat pe o parte însemnată a pământului, ci va admira numai energia cu care și-a executat planurile lui. Viitorul va aduce sentință asupra faptelor epocale ce le-a săvârșit, dar istoria ajungând la el va deschide un capitol nou.

Vladimir Ulianow Lenin întemeietorul statului comunist rus a fost descendent al unei vechi familii din nobilimea de jos a Rusiei. Moartea lui a fost provocată de o paralizie cerebrală cronică. El va fi înmormântat în palatul Kremlin din Moscova.

Toți abonații noștri cărora li s'a trimis aviz din partea administrației sunt rugați să-și achite abonamentul. În caz contrariu vom fi siliți să le suspendăm trimiterea ziarului.

Guvern socialist în Anglia

Alegerile recente au determinat situația politică din Anglia. Ajungând în majoritate partidele unite cu partidul muncitoresc — labour party — au înaintat un amendament la Mesagiu, care a fost primit cu majoritate. Guvernul Baldwin ca urmare a demisionat, și a venit în locul său, ca președinte al Consiliului d. Ramsay Mac Donald un labourist, bazat pe 192 de scaune curat muncitorești, dintre cele 615 scaune din Camera deputaților englezi.

În Anglia ca ori unde bănuie multe chestiuni grele interne și externe. Chestiunea industrială a produs era nouă, care susține introducerea ideilor noi în guvern. Pe lângă labouriști s'au raliat Asquith și liberalii Guvernul nou se compune astfel:

Mac Donald, afacerile străine și președintele consiliului; Henderson min. de interne; Webb, la război; Philip Snowden, la finanțe; I. R. Clynes, min. de justiție; Thomas, la colonii; Sir Sidney, India; Trevelyan, min. instrucțiunii; Th. Shaw, min. muncii; Harthorn, ministrul poștelor; Adamson, subsecretar de stat scoțian.

Suntem curioși ce nou și bun va aduce noua perioadă pentru viața intensivă care trebuie să o dezvolte țara depărtată. Acțiunea în viitor influențează prea mult și viitorul celorlalte țări din Europa. Se poate că și acolo, la porțile conservatorismului notoric, vântul bate spre idei progresiviste spre noua democrație europeană.

Ultima oră

Politica franceză în Ruhr

Paris. — Ieri, la Cameră, d. Poincaré a făcut cunoscută situația în Ruhr. A adus elogii discursului d-lui Herlot, în care acesta a declarat, că Franța va evacua teritoriul Ruhr în proporția îndeplinirii obligațiilor la reparat unii. Franța pretinde de la Germania plata minimală a sumei de 25 milioane mărci aur. Camera a luat la cunoștință expozeul lui Poincaré și a votat încredere guvernului cu 446 voturi contra 122 voturi.

Instrucția atentatorilor lui Rosenthal

București. — Judecătorul de instrucție a terminat interogatoriul atentatorilor lui Rosenthal. Ba loglu va fi înfățișat înaintea justiției ca acuzat pentru contuzionare de corp, iar tovarășii lui Spătaru și Lungulescu ca complici la crimă.

Desmintirea unor știri false

București. — Ministerul Justiției desminte știrile publicate în ziare, în legătură cu noua lege a chirilor, ca fiind pure invenții. Cu atât mai puțin corespund adevărului combinațiile aceste, pentru că comisiunea pentru elaborarea procesului verbal numai astăzi își va ține ședința.

Consiliu de miniștri

București. — Ieri, a avut loc un consiliu de miniștri, sub președinția d-lui Ionel Brătianu. În acest consiliu au fost discutate unificarea uzinelor metalurgice din țară.

Reducerea locomotivelor pe C. F. R. Suntem informați că, conform datelor statistice care se publică de Direcțiunea generală C. F. R., 15% din locomotivele scoase din circulație sunt greu avariate, astfel că circulația trebuie redusă. Atelierele C. F. R. nu pot suplini lipsa, pentru că ministrul de finanțe nu este aplicat să dea îndeajuns bani pentru repararea locomotivelor.

În caz de deces, în p. opriri d-tale interes, vizitează antrepriza creștină de pompe funebre „Pietate”

CAROL GERMAN SUCCESOR

care aranjează cele mai frumoase și mai ieftine înmormântări. În deosebi să se observe că antrepriza aceasta se află în pasagiul „Vulturul”, Piața Unii.

Oradea-Mare. Cu stimă Ioan Tarsoly, succesorul lui Carol German

CATALOG.

Cu prețurile curente ale mai jos să facem după măsură și după modele de modă de sezonului costumuri de bărbați raglane pardesiuri maniale de iarnă cari satisfac pretențiile tuturor la

Iuliu Gergely

croitorie bărbătească
Bulev. Regele Ferdinand No. 55

- 1 Sacco după măsură din stofe jumătate lână neagră, sură, ori în alte culori L 1850—1930
- 2 Din material curat din lână în diferite culori sacco după măsură L 2200—2330.
- 3 În culori de modă l-a material din lână sacco după măsură L 2780—2930
- 4 Din materiale de primul ordin din străinătate sacco după măsură L 3280—3500
- 5 Pardesiuri, raglane și maniale de iarnă dela 1750 Lei în sus
- 6 Din materialele cele mai fine și pe lângă prețuri cari se vor fixa la comandă să efectuează costume de ceremonie și alte specialități.

Nou! Nou!

Porcelane, sticlării, vase
șmălțuite, garnituri complete de bucatării.

- Garnitură colorată de prăjituri pentru 6 persoane . . . Lei 98
Garnitură colorată cafea pentru 6 persoane . . . Lei 221
1 păreche ceașcă cu lipi . . . Lei 14
Garnitură din porcelan de cealu pentru 6 persoane . . . Lei 298
Garnitură de apă, va ori licoruri pentru 6 persoane Lei 59
Garnitură de cafea și menaj din cobalt, jucării, păpuși, obiecte speciale, bidoane pentru călători, corfe de piață, tăști de școală, articole de toaletă, etc.

Se repară păpuși și să lipesc porcelane la

bazarul Farkas

Str. Nicolae Iorga (Zöldfa) 5

ATĂȘI NU VEȚI REGRETA dacă vă veți face îmbrăcămintea la CROITORIA BĂRBĂTEASCĂ

DAVID ȘI KOHN

din Str. Alexandri No. 4.

unde se execută confecționarea hainelor conform modăi celei mai nouă.

- Prețuri tarifale:
Costum sacou	800 Lei
Pardesiu	700 Lei
Ragian	
Ulster	
Palton de iarnă neted	800 Lei
Palton „Hamilton”	900 Lei
- „Lord”
Haine de seara executate frumos cu prețurile cele mai convenabile

Nou.ăi cari până acum n'au mai fost.

Aprovizionați Vă cu
Cărți,
Reviste,
Ziare,
Jurnale de modă
dela biroul de ziare

„SIMPLON”

Oradea-Mare
Pasagiul „Vulturul Negru”

„Semina”

mare magazin de semințe și tot felul de articole pentru apărarea plantelor și animalelor.

Bognár și Steiner

ORADEN-MARE Str. Iosif
Vulcan No. 4 Telefon: 14-40

1-10

Recomandă:

Semințe pentru legume de grădina Monoreană; Semințe pentru cereale nobilitate de Hatvan; Semințe de trifoi plumburiu, lucernă și napi de Arad; Seruri pentru apărarea animalelor și plantelor. Cereți catalog!

FABRICA DE RAME KORNWEISS

Bulevar. Regele Ferdinand
Palatul Moskovits

Execută încadrări artistice cu prețurile cele mai convenabile. Expoziție permanentă a celor mai valoroși artiști pictori.

Să nu pierdeți ocazia a vizita expoziția.

Croitoria de dame D-na Simon Vilmos

S. Kimanbczy 8.

Confecționează costume după le mai noi modele franceze și engleze.

MARE TÂRG DE CRĂCIUN

Porcelane, pahare, picturi celebre și bibelouri fine de porcelan originale și antice. Service, bomboniere și cești veritabile de Altoren și Meisse, figuri de porcelan contemporane, precum și obiecte antice de calitate pură se află în asortiment bogat la

Magazinul de obiecte antice „Helicon”
Strada I. C. Brătianu (Szaniszló) 1.
Cumpărăm obiecte antice cu prețurile cele mai convenabile.

JULIU GERGELY

CROITOR CIVIL ȘI MILITAR

Mare magazin de rechizite
UNIFORME ȘI CHIPIURI

Oradea-Mare, Bul. Reg. Ferdinand, 55

Croitorul ALEX. KOROM

confecționează cele mai moderne costume bărbătești cu prețuri moderate. Pregătește costume și din stoffe aduse.

ORADEA-MARE,
Strada Csengeri No. 14

Citiți și răspândiți
Vestul României